

1) ประเภทวัสดุ หมายถึง วัสดุที่เสนอความรู้โดยตัวของสื่อชนิดนั้น และวัสดุที่ต้องอาศัยสื่อประเภทเครื่องกลประกอบ ได้แก่ หนังสือเรียน ตำรา ของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ फिल्मสตริป ป้ายนิเทศ फिल्मภาพยนตร์ ฯลฯ

2) ประเภทอุปกรณ์ หมายถึง สื่อทำเป็นตัวกลางในการนำความรู้ถ่ายทอดไปสู่ครู และนักเรียน ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ โทรทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ เครื่องเล่นแผ่นเสียง ฯลฯ

3) ประเภทวิธีการ หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ ฯลฯ

ทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมานั้น แบ่งประเภทตามลักษณะของสื่อ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอเพิ่มเติม โดยแบ่งประเภทตามหมวดหมู่ของการใช้สำหรับสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) คือ

1) เอกสารหลักฐานและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คู่มือการสอน แนวการสอน คู่มือประเมินผล การเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) คู่มือการจัดบริการแนะแนวระดับประถมศึกษา เอกสารนโยบายการใช้และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และแนวทางการใช้สื่อการเรียนการสอน ฯลฯ เป็นเอกสารที่ใช้เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

2) หนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ คู่มือครู คู่มือการสอน เอกสารเสริมความรู้สำหรับครู หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออุเทศ หนังสือส่งเสริมการอ่าน แบบฝึกหัด ฯลฯ เป็นเอกสารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3) สื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ ได้แก่ สไลด์ ภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ แผ่นภาพ แผนภูมิ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ สภาพแวดล้อม ฯลฯ เป็นสื่ออื่น ๆ ที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อกระบวนการเรียนการสอน ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ดังนั้น การที่จะเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ต้องมีหลักเกณฑ์ในการเลือก ดังที่ จันทรฉาย เคมยาการ (2533 : 30) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์และแนวทางในการเลือก ใช้สื่อการเรียนการสอนว่า

- 1) เลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้
- 2) เลือกให้มีประโยชน์ต่อเนื้อหาที่ผู้สอนได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาไว้แล้ว
- 3) เลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งในด้านวัย ระดับชั้น และความสนใจ
- 4) เลือกสื่อที่สามารถทดสอบได้ชัดเจน ถูกต้อง และเชื่อถือได้
- 5) เลือกให้มีคุณค่าเหมาะสมกับราคา เพราะสื่อบางชนิดราคาสูง แต่ประโยชน์

การใช้มีน้อย

- 6) เลือกให้สามารถเข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อมที่จะใช้สื่อ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 29) ได้เสนอหลักการการใช้สื่อการเรียนการสอนว่า ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1) บทเรียน สื่อการเรียนการสอนต้องมีคุณสมบัติตรงกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ของบทเรียน และความมุ่งหมายในการสอน
- 2) ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนจะต้องเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ระดับสติปัญญา ความสนใจ และจำนวนของผู้เรียน
- 3) ตัวสื่อการเรียนการสอน ควรเป็นสื่อที่ง่ายและมีประสิทธิภาพ สื่อความหมายได้ดี เสนอเรื่องราวได้ตรงตามความเป็นจริง ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดของตนเองเพิ่มเติมจากบทเรียน คือให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือ ได้มีกิจกรรมที่สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิม นอกจากนี้ควรคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวกับ สี เสียง ความคงทน และความสนุกสนาน
- 4) ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เวลา สถานที่ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ต้องจัดสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสิ่งเหล่านี้ด้วย

สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขึ้นอยู่กับการเลือกใช้ของครูให้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน และตัวผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนจึงมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ดังที่ ดนัย ไชยโยธา (2534 : 9) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนว่า

- 1) ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจังและมีความหมายชัดเจนต่อผู้เรียน
- 2) ช่วยให้เรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนจำ ประทับความรู้ลึก เพราะทำอะไรเร็วและดีขึ้น
- 4) ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน
- 5) ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนการสอน

6) ช่วยให้สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนได้สะดวก เพราะทำสิ่งที่จับต้องได้ง่ายขึ้น ทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ดูช้าลง ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงช้าให้ดูเร็วขึ้น ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้ย่อขนาดลง ทำสิ่งที่เล็กมากให้ขยายใหญ่ขึ้น นำความคิดมาให้ศึกษาได้ และนำสิ่งที่อยู่ไกลหรือลึกลับมาให้ศึกษาได้

7) ช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และสอนเนื้อหาวิชาได้ง่ายขึ้น

ช่าภา บุญช่วย (2533 : 124) ได้สรุปถึงประโยชน์หรือคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น
- 2) ทำให้บทเรียนเป็นที่สนใจ น่าเรียน สนุกสนานและเพลิดเพลิน
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนจำ ประทับความรู้สึกไวไวด้านาน
- 4) ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อม
- 5) ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ร่วมกันและเข้าใจเหมือนกัน
- 6) ทำในสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่ายขึ้น
- 7) เป็นการสร้างแรงจูงใจและสร้างความสนใจ
- 8) ช่วยส่งเสริมสร้างความคิดและการแก้ปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียน
- 9) สามารถเอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับเวลา ระยะทาง และขนาดได้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528 : 24-25) กล่าวถึงบทบาทของสื่อการเรียนการสอนว่ามีบทบาทต่อการเรียนรู้ของเด็กระดับประถมศึกษา ดังนี้

- 1) เป็นตัวกระตุ้นความสนใจของเด็กต่อเรื่องที่จะเรียน
- 2) เป็นเครื่องมือที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ
- 3) ช่วยให้ประสบการณ์รูปธรรมแก่เด็ก เพราะสื่อการเรียนการสอนได้ขยายแนวคิดในเรื่องที่จะเรียนด้วยการให้เด็กเห็นภาพ ได้ยินเสียง เห็นการเคลื่อนไหว เป็นต้น
- 4) เป็นตัวแบบที่ดีสำหรับการเรียนของเด็ก และสามารถทำให้เด็กเรียนได้รวดเร็วขึ้น
- 5) สื่อการเรียนการสอนในรูปของกิจกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เกิดบรรยากาศของความสนุกสนานเป็นกันเอง
- 6) ช่วยสร้างสภาพการณ์ที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 28) ได้เห็นว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นอุปกรณ์และวิธีการที่ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าสนใจ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้เร็วขึ้น ดังนั้น การดำเนินการในระดับโรงเรียนที่ลืมิแนวปฏิบัติ ดังนี้

- 1) จัดหาวัสดุต่าง ๆ สำหรับผลิตสื่อให้เพียงพอ
- 2) สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อหรือจัดหาสื่อประกอบการสอน
- 3) จัดให้มีห้องสื่อและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ จัดเก็บไว้ให้เป็นระบบตามกลุ่มประสบการณ์
- 4) จัดให้มีทะเบียนสื่อและสถิติการใช้สื่อต่าง ๆ
- 5) จัดบริการสื่อการสอนให้ได้รับความสะดวกในการนำไปใช้
- 6) ควบคุมกำกับให้ครูใช้สื่อในการสอน
- 7) จัดการบริหารและสาริตการนำสื่อไปใช้และการเก็บรักษา

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ผู้บริหาร โรงเรียนและครูต้องร่วมมือกันดำเนินการจัดหา รวมทั้งการบำรุงรักษาและเก็บรักษาไว้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้ครูนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวัดผลและการประเมินผล

1. ความหมาย

การวัดผลและการประเมินผลการเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลจากการวัดและประเมินผลจะเป็นข้อมูลที่จะนำไปพิจารณาหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ ได้ อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลว่า มีความหมายที่ต่างกัน แต่มีการใช้ควบคู่กันอยู่เสมอ ซึ่งสามารถแยกให้เห็นได้ดังนี้ วิชัย ราษฎร์ศิริ (2524 : 75) สรุปให้เห็นว่า การวัดผล หมายถึง การใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การสังเกต การตรวจสอบ การสัมภาษณ์ การใช้ข้อสอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปริมาณ โดยกำหนดเป็นจำนวนหรือคะแนนมากขึ้นอยู่กับสิ่งที่วัด ส่วนการประเมินผล หมายถึงการนำผลผลของการวัดมาจัดลำดับคุณภาพ โดยพิจารณาเปรียบกับเกณฑ์มาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วตัดสินออกมาว่าต่ำกว่าเกณฑ์ สูงกว่าเกณฑ์ หรือเก่ง ปานกลาง หรืออ่อน

หวน พินทุพันธ์ (2528 : 55) ซึ่งให้เห็นว่า การวัดผล (Measurement) หมายถึง การเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ขีดถืออยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือแสดงผลของการวัดออกมาเป็นตัวเลข เพื่อแสดงว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงไรจากที่ได้เรียนมาแล้ว และอาจจะบอกได้หลังจากการสอบว่า นักเรียนได้คะแนนจากการวัดผลเท่าไร โดยนำผลที่นักเรียนทำได้กับคำตอบที่ครูเตรียมไว้ไปเปรียบเทียบกัน สำหรับการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การกำหนดค่าหรือราคาจากคะแนนที่ได้จากการวัดผลนั้น เช่น เก่งหรือไม่เก่ง เมื่อได้คะแนนจากการวัดมาแล้ว ยังไม่สามารถบอกได้ว่าเด็กนั้นเก่งหรือไม่เก่ง ซึ่งจะต้องใช้วิจารณญาณพิจารณาต่อไปอีกด้วย การเปรียบเทียบกับคนอื่นในห้องเรียนเดียวกัน ดังนั้น การวัดผลและการประเมินผลจึงต้องมีความสัมพันธ์กัน

จากความหมายที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การวัดผลและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เมื่อมีการวัดผลได้ปริมาณแล้ว ซึ่งมักอยู่ในรูปของคะแนน ก็นำปริมาณหรือคะแนนนั้นมาพิจารณา ตีค่า แล้วสรุปออกมาในเชิงคุณภาพว่า นักเรียนคนนั้นมีความรู้และทักษะเพียงใด มีจุดเด่นและจุดด้อยในด้านไหนบ้าง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับใด การประเมินผลที่ดีขึ้นอยู่กับผลการวัดผลที่มีประสิทธิภาพและวิจารณญาณที่ถูกต้องของผู้ประเมิน

2. วัตถุประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้การสอน

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้การสอน เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีระเบียบแบบแผน และต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ควบคู่ไปกับการศึกษาอบรมและพัฒนา ความเจริญงอกงามให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ดังที่ ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2525 : 151-152) กล่าวว่า มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ด้านตัวผู้เรียน

1.1) เพื่อให้ผู้เรียนรู้ความสามารถของตนเองว่ามีจุดเด่นหรือจุดด้อยตรงไหน จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.2) เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเล่าเรียน

1.3) เพื่อให้ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้วิชานั้น การสอนจะทำให้ผู้เรียนเห็นแนวทางว่าครูต้องการให้รู้ เข้าใจ หรือทำอะไรได้บ้าง

1.4) เพื่อให้ผู้เรียนสร้างขบวนการเรียนที่ถูกต้อง การร่วมเฉลยข้อสอบระหว่างผู้เรียนและผู้สอน จะทำให้ผู้เรียนทราบว่าตนไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดอย่างไร และสิ่งที่ถูกต้องเป็นอย่างไร

2) ด้านผู้สอนและฝ่ายบริหาร โรงเรียน

2.1) เพื่อทราบปริมาณความงอกของผู้เรียนในทุกด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวหน้าตามระดับความสามารถของตน

2.2) เพื่อช่วยให้การคัดเลือกประสบการณ์และวิธีการสอนแบบทดสอบที่ดี จะบอกให้ผู้สอนทราบว่า ประสบการณ์ใดที่ผู้เรียนควรทราบแต่ไม่ได้สอน หรือวิธีสอนและ กิจกรรมใดที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2.3) เพื่อเป็นแนวทางให้ครูทราบประสิทธิภาพในการสอนของตน

2.4) เพื่อทราบถึงความสนใจ ทักษะสติ สภาพทางอารมณ์ สังคม และความ ต้องการของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ทางดำเนินแนะแนว

2.5) เพื่อช่วยในการจัดตำแหน่ง เช่น ในการพิจารณาปรับนักเรียนเข้าใหม่ การจัดชั้นเรียน การเลื่อนชั้น และการจัดกลุ่มในห้องเรียน เป็นต้น

2.6) การวัดผลการศึกษาที่มีส่วนช่วยในด้านกรณีพิเศษและการบริหารการเรียน การสอน ช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าควรจะอบรมครูหรือนำครูในเรื่องอะไร โดยใช้ผลจากการวัดผลและประเมินผลนักเรียนเป็นหลัก

2.7) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงและแก้ไข โปรแกรมการสอนของโรงเรียน

2.8) เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่การวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 14) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลในระดับประถมศึกษา โดยสรุปมี 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
- 2) เพื่อปรับปรุงการสอนของครูและปรับปรุงการเรียนของนักเรียน
- 3) เพื่อตัดสินใจการเลื่อนชั้น

การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน ซึ่ง กิติมา ปรียาศิลล (2532 : 72-73) กล่าวว่า การวัดผลและการประเมินผล แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบความสามารถของแต่ละคน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่าจะมีความสามารถเพียงพอในการศึกษาต่อหรือไม่ หากไม่ดีพออาจทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2) การประเมินผลระหว่างเรียน เมื่อมีการสอนไประยะหนึ่ง ๆ ควรจะมีการ ประเมินผลนักเรียนตามจุดประสงค์ของรายวิชา เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีความรู้ความ สามารถพอหรือควรจะได้ก้าวไปข้างหน้าได้หรือยัง

3) การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินความครอบคลุมจุดประสงค์ต่าง ๆ และเป็น การประเมินเพื่อตัดสินความสามารถ เพื่อดูว่านักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์ มากน้อยเพียงใด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลทางการศึกษา

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2527 : 7-8) ได้กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลทางการศึกษาว่ามีดังนี้

1) เครื่องมือเป็นแบบสอบ

- 1.1) ข้อสอบรายบุคคลหรือข้อสอบเป็นกลุ่ม
- 1.2) ข้อสอบครูแต่งเองหรือข้อสอบมาตรฐาน
- 1.3) ข้อสอบปากเปล่าหรือข้อสอบข้อเขียน
- 1.4) ข้อสอบวัดความสามารถและทักษะ หรือข้อสอบวัดความคล่องในการ

ทำข้อสอบ

ข้อสอบวัดความสามารถและทักษะ (Mastery Test) คือข้อสอบที่ไม่จำกัด ระยะเวลาในการทำข้อสอบ ให้ผู้สอบมีโอกาสทำข้อสอบจนเต็มความสามารถของผู้สอบ

ข้อสอบวัดความคล่องในการทำข้อสอบ (Speed Test) คือข้อสอบที่จำกัด ระยะเวลาในการทำข้อสอบ ข้อสอบประเภทนี้จะมีจำนวนข้อสอบค่อนข้างมาก

- 1.5) ข้อสอบที่ใช้การเขียนในการสอบหรือข้อสอบปฏิบัติ
- 1.6) ข้อสอบวัดความพร้อมหรือข้อสอบวินิจฉัยข้อบกพร่อง

ข้อสอบวัดความพร้อม (Readiness Test) เป็นข้อสอบที่ใช้วัดความพร้อม ของผู้สอบ ว่ามีความพร้อมที่จะเรียนหรือไม่ เช่น แบบทดสอบวัดความพร้อมก่อนที่จะเรียน ชั้นประถมปีที่ 1

ข้อสอบวินิจฉัยข้อบกพร่อง (Diagnostic Test) เป็นข้อสอบที่ใช้หาข้อ บกพร่องหรือจุดบกพร่องหรือจุดอ่อนในการเรียนแต่ละวิชา มีประโยชน์ในการปรับปรุง การเรียนการสอน

1.7) ข้อสอบจัดบุคคลเข้ากลุ่ม (Placement Test) คือข้อสอบที่ใช้ตรวจสอบ ทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน

2) เครื่องมือที่ไม่เป็นแบบสอบถาม

- 2.1) การสัมภาษณ์
- 2.2) แบบสอบถาม

- 2.3) การบันทึกพฤติกรรม
- 2.4) เครื่องมือวัดทางสังคม
- 2.5) การเรียงอันดับและวิธีประมาณค่า

กรมวิชาการ (2535 : 13-14) ได้เสนอวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามระเบียบการประเมินผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2533 ดังนี้

1) การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ถือปฏิบัติดังนี้

1.1) แจ้งให้นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการประเมินผล เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และเกณฑ์การผ่านกลุ่มประสบการณ์ก่อนทำการสอน

1.2) จุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ

1.3) ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องประเมินผลก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียน

1.4) ระหว่างภาคเรียน ให้ผู้สอนประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้นเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน และเพื่อประเมินผลการผ่านจุดประสงค์

1.5) เมื่อถึงปลายภาคเรียน หลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนทุกกิจกรรมแล้ว ให้มีการประเมินผลการเรียนปลายภาค โดยให้เลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ ให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ เพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถตามที่กำหนดไว้ในภาคเรียนนั้น

ให้มีการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนทุกภาค ทุกกลุ่มประสบการณ์ เว้นแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ไม่ต้องประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนสุดท้าย แต่ให้เป็นการประเมินผลปลายปี

2) การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น ถ้านักเรียนมีความรู้ความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ของจุดประสงค์ ให้ผู้สอนวินิจฉัยข้อบกพร่องของนักเรียน แล้วสอนซ่อมเสริม โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน

3) ให้ใช้ผลการประเมินระหว่างภาคเรียนในการตัดสินการผ่านจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ และใช้ผลการประเมินปลายปีในการตัดสินผลการเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6

4) การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนหรือปลายปี ให้แจ้งผลการเรียน ใช้ตัวเลข แสดงระดับผลการเรียน ดังนี้

4	หมายถึง	ผลการเรียนดีมาก
3	หมายถึง	ผลการเรียนดี
2	หมายถึง	ผลการเรียนปานกลาง
1	หมายถึง	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
0	หมายถึง	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

5) ให้โรงเรียนแจ้งผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ และแจ้งผลการประเมินผลการเรียนปลายภาคหรือปลายปี ให้ผู้ปกครองทราบทุกครั้ง

6) การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

6.1) การพิจารณาเลื่อนชั้นเรียนทุกชั้น ให้พิจารณาจากผลการเรียน กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมทักษะนิสัยและกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเท่านั้น ส่วนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ให้โรงเรียนแยกประเมินต่างหาก เพื่อศึกษาความก้าวหน้าจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และไม่นำมาพิจารณาตัดสินผลการเรียน

6.2) ให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสิน และอนุมัติผลการเรียนทุกชั้น

6.3) เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน นักเรียนที่จะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 มีสองเกณฑ์ คือ

6.3.1) มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

6.3.2) ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์

6.3.3) สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 เพิ่มขึ้นจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 อีกหนึ่งเกณฑ์ คือ

6.3.4) การประเมินผลการเรียนปลายปี จะต้องได้รับผลการเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ตั้งแต่ “1” ขึ้นไป

6.4) ในกรณีที่นักเรียนขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งในข้อ 6.3 โรงเรียนอาจใช้ดุลพินิจให้เลื่อนชั้นได้ หากพิจารณาเห็นว่า

6.4.1) นักเรียนมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 อันเนื่องจากสาเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย แต่มีคุณสมบัติตามข้ออื่น ๆ ครบถ้วน

6.4.2) นักเรียนผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ไม่ถึงร้อยละ 60 ในกลุ่มประสบการณ์ใดกลุ่มหนึ่งเล็กน้อย และเห็นว่าสามารถสอนซ่อมเสริมได้ในปีการศึกษา ถัดไป และมีคุณสมบัติข้ออื่น ๆ ครบถ้วน

6.4.3) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 นักเรียนได้ระดับผลการเรียน “0” ในกลุ่มประสบการณ์ใดกลุ่มหนึ่ง ในการประเมินผลการเรียนปลายปี แต่มีคุณสมบัติข้ออื่น ๆ ครบถ้วน

6.5) ถ้านักเรียนไม่ได้เข้ารับการประเมินผลการเรียนปลายปี เพราะสาเหตุ จำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย โรงเรียนอาจจัดให้นักเรียนเข้ารับการประเมินผลการเรียนปลายปี ในภายหลังได้ ถ้าพิจารณาเห็นว่า นักเรียนมีคุณสมบัติตามข้อ 6.3.1 และ 6.3.2 ครบถ้วน

7) ถ้าโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ในระหว่างปีนักเรียนคนใดมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีวุฒิภาวะเหมาะสมที่จะเลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้น ให้โรงเรียนวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุด ประจำชั้น ถ้านักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ก็ส่งให้เลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้นได้ ภายในวันที่ 1 กันยายนของปีการศึกษานั้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นสรุปได้ว่า การวัดผลและการประเมินผลการเรียนเป็น กระบวนการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ใช้เครื่องมือในการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน และเป็นตัวชี้บ่งความสำเร็จของการดำเนินการตามแนวทางของหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารและครูมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องทำการทดสอบตามลักษณะของการจัดประสบการณ์ และเนื้อหาวิชาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ แล้วนำผลไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สูงขึ้น ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

การนิเทศและติดตามผล

การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งของงานสนับสนุนและ ส่งเสริมการใช้หลักสูตร และหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการนำ หลักสูตร ไปสู่การเรียนการสอน ก็คือ โรงเรียน การที่โรงเรียนนำหลักสูตร ไปปฏิบัติให้บังเกิด ผลนั้น กรมวิชาการ (2534 : 82) กล่าวว่า เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจะต้องจัดให้มีการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1. การนิเทศการศึกษา

1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา ได้มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สาย ภาณุรัตน์ (2521 : 41) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือความพยายามอย่างหนึ่ง ในหลายอย่าง ที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และให้ก้าวหน้าเป็น ปัจจุบันอยู่เสมอ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 11) ให้นิยามว่า การนิเทศการศึกษา คือความพยายาม ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนพัฒนาไปในแนวทางที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือ แนะนำจาก ผู้เชี่ยวชาญการสอน จากศึกษานิเทศก์ จากผู้บริหาร โรงเรียน หรือจากหัวหน้าสายก็ตาม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 88) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงการร่วมมือ การช่วยเหลือแนะนำ และให้คำปรึกษาหารือ เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมการสอนด้วยตนเอง

สงัด อุทรานันท์ (2530 : 11) สรุปว่า การนิเทศการศึกษาคือกระบวนการในการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ และการนิเทศการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพ ของนักเรียนโดยผ่านตัวกลาง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา

บูดี (Good, 1959 : 539) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือความพยายามทุกวิถีทาง ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในอันที่จะให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้รู้จักวิธีการปรับปรุงงานสอน ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษา ช่วย พัฒนาคูในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา อุปกรณ์การสอน วิธีการสอน และการประเมินผลการสอนที่เหมาะสม

ไวลส์ (Wile, 1967 : 6) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงการแนะนำ กันและกัน การวางแผนร่วมกัน และการปรึกษาหารือเพื่อหาทางปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ดีขึ้น

สเปียร์ส (Spears, 1967 : 16) กล่าวว่าไว้ว่า การนิเทศการศึกษาคือกระบวนการ ที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู โดยมุ่งหวังช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูช่วยตนเอง

จากความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาสรุปสาระสำคัญได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความร่วมมือหรือประสานงานกันของบุคลากรทางการศึกษา ในการทำงานที่จะให้ครูพัฒนาความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมการสอนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผล ไปถึงคุณภาพ ของการจัดการศึกษาให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ตัวนักเรียน

1.2 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งเมื่อมีการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร คั้งที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2524 : 251-252) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาว่า มีสาเหตุและองค์ประกอบต่าง ๆ มาจากสิ่งต่าง ๆ คั้งนี้

- 1) การเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการศึกษา
- 2) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตร
- 3) ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว
- 4) ความเฉื่อยชาและความนิ่งเฉย ขาดความสนใจของครู จึงควรได้รับการกระตุ้นให้ตื่นตัวอยู่เสมอ
- 5) วิทยาการ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง
- 6) การขาดประสบการณ์ของครูใหม่หรือครูเก่า ที่ไม่ทันต่อเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น
- 7) ผลการค้นคว้าและวิจัยใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาต่าง ๆ ควรได้รับการเผยแพร่ และแปลความหมายออกเป็นการปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาได้ก้าวหน้าและงอกงามขึ้น
- 8) ปรัชญาและอุดมการณ์ทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ควรได้รับการถ่ายทอด และสนองตอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2525 : 5) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ค้องมีการนิเทศการศึกษาไว้ คั้งนี้

- 1) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก เพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมาก ที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน ประกอบกับการศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมาก สิ่งเหล่านี้ค้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น
- 2) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ครูจะได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ค้องปรับปรุงฝึกฝนอยู่เสมอ
- 3) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูค้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และค้องเผชิญกับภาระที่ค้องข้งหนัก ครูจึงไม่อาจสละเวลาได้มากพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาสามารถลดภาระของครูในกรณีคั้งกล่าวได้

4) การนิเทศการศึกษาที่มีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นคนที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เกิดพัฒนาการศึกษา ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์ จากการอภิปราย และจากการวิจัย มีความจำเป็นต่อความเจริญเติบโตดังกล่าว การนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการได้

5) การนิเทศการศึกษาที่มีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย สามารถให้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ อีกทั้งสามารถรวมพลังของทุกคนที่อยู่ร่วมกัน ในกระบวนการทางการศึกษา

สุพิชญา ชีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร (2524 : 10) กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษา โดยแยกกล่าวเป็น 2 ประเภทคือ

1) ความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษาในระบบการศึกษา ด้วยเหตุผลดังนี้

1.1) สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย สิกษานิเทศก์จึงเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1.2) ความรู้ในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวความคิดในเรื่องการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา จำเป็นที่ครูจะต้องติดตามศึกษาให้มีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ในงานสอนมีอยู่มาก สิกษานิเทศก์จึงเป็นฝ่ายรับผิดชอบช่วยเหลือในเรื่องนี้

1.3) การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้น จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะ สิกษานิเทศก์เป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อการนี้

1.4) การศึกษาของประเทศไม่อาจจะรักษามาตรฐานไว้ได้ ถ้าไม่มีสิกษานิเทศก์ทำหน้าที่ควบคุมดูแลระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ไว้

2) ความจำเป็นที่จะต้องนิเทศการศึกษาในระบบโรงเรียน ก็เพราะโรงเรียนยังไม่มีความพร้อมด้านบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนกระบวนการให้การศึกษาทั้งหมด ครูยังต้องการทราบเทคนิคใหม่ ๆ ทางการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โรงเรียนยังไม่พร้อมที่จะบริการและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนยังมีปัญหาในเรื่องการเรียน หน้าที่และความรับผิดชอบอันสำคัญของสิกษานิเทศก์ก็คือ การพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากทัศนะที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษา ในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นงานที่ละเอียดซับซ้อน และกว้างขวาง กอปรกับการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนสังคม วัฒนธรรม และความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็ว ครูจึงต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งต้องหาวิธีการยกระดับมาตรฐาน การศึกษาให้สูงขึ้น ดังนั้นการนิเทศการศึกษา จึงมีความจำเป็นสามารถช่วยเหลือในเรื่อง ดังกล่าวได้

1.8 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนั้นในการ ปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องมีจุดมุ่งหมายไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็น แนวทางในการปฏิบัติงาน การนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา มีจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ดังนี้ หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 7) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไปของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาและความต้องการจำเป็นของเด็กและเยาวชน สามารถจัดสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนได้ รวมทั้งการแก้ไขและป้องกันปัญหา
- 2) เพื่อช่วยให้ครู ผู้บริหาร และข้าราชการทุกฝ่าย ได้มองเห็นและเข้าใจจุดหมาย ของการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว
- 3) ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและเจ้าหน้าที่ให้อยู่ในสภาพ ที่ดี และร่วมทำงานเป็นคณะด้วยกำลังสติปัญญา เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางอันดี
- 4) เพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการสอน ตลอดจนการทำแผนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล
- 5) เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษา ในอันที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่โรงเรียน และสำนักงานไม่อาจดำเนินการได้ตามลำพัง
- 6) เพื่อช่วยประเมินผลงานของครูและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งช่วยวางแผนเพื่อแก้ปัญหา ที่มีให้เหมาะสมด้วย
- 7) เพื่อช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจงานของ โรงเรียนและอาชีพครู
- 8) เพื่อช่วยในด้านประชาสัมพันธ์และสร้างครูให้มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2524 : 240-241) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษา โดยใช้อักษรย่อว่า OSMMAE ซึ่งย่อมาจากคำต่าง ๆ ดังนี้

O ย่อมาจาก Objective หมายถึง การช่วยเหลือครูในการเลือกและปรับปรุงวัสดุประสงค์ของการสอน

S ย่อมาจาก Subject Matter หมายถึง การช่วยเหลือครูในการเลือกและปรับปรุงเนื้อหาการสอน

M ย่อมาจาก Methods หมายถึง การช่วยเหลือครูในการเลือกและปรับปรุงวิธีการสอน

M ย่อมาจาก Materials หมายถึง การช่วยเหลือครูในการเลือกและปรับปรุงการใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

A ย่อมาจาก Activities หมายถึง การช่วยเหลือครูให้รู้จักเลือกและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน

E ย่อมาจาก Evaluation หมายถึง การช่วยเหลือครูให้รู้จักเลือกและปรับปรุงวิธีการประเมินผลการเรียนการสอน

เพื่อัญแข พงษา (2525 : 4) ให้ความเห็นว่า การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมาย คือ

1) เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ และความเป็นผู้นำในอาชีพ ให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาการเรียนการสอน และการจัดการศึกษา ตลอดถึงการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษาของนักเรียน

2) เพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือความเจริญงอกงามทางวิชาการของครู

3) เพื่อปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น

4) เพื่อพัฒนาหลักสูตรและให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตรให้ได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

5) เพื่อช่วยเหลือและประสานงานด้านวิชาการภายในโรงเรียน

6) เพื่อช่วยเหลือและประสานงานด้านวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัด และสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7) เพื่อส่งเสริมและแนะนำให้มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สังัด อุทรานันท์ (2530 : 12) กล่าวสรุปว่า แม้ว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาได้มีผู้กล่าวไว้แตกต่างกันหลายลักษณะ แต่สามารถสรุปลักษณะที่สำคัญได้คือ เพื่อพัฒนาคน เพื่อพัฒนางาน เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ และเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

ทักษะต่าง ๆ ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา จะเห็นได้ว่า มุ่งพัฒนาตัวครูหรือบุคลากรทางการศึกษาเป็นสำคัญ เพราะครูคือบุคลากรที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียนโดยตรง ดังนั้น การนิเทศการศึกษา จึงเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองที่ความรู้ ความสามารถ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติด้วยความมั่นใจ รวมทั้งช่วยให้ครูมีขวัญและกำลังใจ ตลอดจนก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์อันดี ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.4 เทคนิคการนิเทศการศึกษาที่ใช้กับครู

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน (ชงชัย สุวัฒน์เมฆินทร์, 2532 : 24) ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจะต้องอาศัยเทคนิคหรือวิธีการ ซึ่ง สุวกิจ ศรีปีตลา (2522 : 304-306) ได้เสนอไว้สองวิธีคือ เทคนิคการนิเทศการศึกษาที่ใช้กับครูเป็นคณะ และเทคนิคการนิเทศการศึกษาที่ใช้กับครูเป็นรายบุคคล สามารถแยกให้เห็นได้ ดังนี้

1) เทคนิคการนิเทศการศึกษาที่ใช้กับครูเป็นคณะ ทำได้ด้วยวิธีต่อไปนี้

1.1) เชิญเข้ามารับการอบรมในระยะเวลาหนึ่ง จะอบรมเรื่องใด มีวัตถุประสงค์อะไร และใช้วิธีการอย่างไร ศึกษาพิเศษร่วมกับคณะครูกำหนดขึ้นเอง

1.2) สาธิตการสอน หรือเชิญผู้มีความชำนาญด้านการสอน มาสาธิตให้ครูดู จะสาธิตเรื่องอะไร ระดับใด ด้วยวิธีการอย่างไร ให้เป็นความต้องการหรือข้อเรียกร้องของคณะครู

1.3) จัดให้มีการกำหนดหนังสือเกี่ยวกับการปรับปรุงงานด้านวิชาการแก่คณะครูได้อ่าน โดยศึกษานิเทศก์เป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่าน

1.4) จัดให้มีศูนย์อุปกรณ์หลักสูตรในกลุ่มโรงเรียน หรือในโรงเรียน และกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญ

1.5) จัดให้มีการอภิปรายหมู่ โดยศึกษานิเทศก์อาจเป็นผู้ทำการอภิปรายร่วมกับครู หรือเป็นผู้วางแผนให้มีการอภิปราย ประเด็นการอภิปรายจะเกี่ยวกับอะไร คณะครูกับศึกษานิเทศก์พิจารณาาร่วมกัน

1.6) จัดหาคณะครูไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้คณะครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนทัศนคติทางด้านวิชาการกับคณะครูโรงเรียนอื่น และเพื่อให้ครูได้ศึกษาวิธีสอนที่ได้ผล แล้วนำมาปรับปรุงการสอนที่โรงเรียนของตน

1.7) จัดหาห้องสมุดเคลื่อนที่ หรือติดต่อห้องสมุดเคลื่อนที่ของจังหวัดให้ครูได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้

1.8) จัดให้มีเอกสารนิตยสารการศึกษา ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้แก่คณะครู

1.9) จัดให้มีรายชื่อเอกสารทางด้านวิชาการที่ทันสมัย ส่งไปให้คณะครู และอาจจัดให้มีการเสนอแนะหนังสือที่ดี มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้คณะครูเป็นรายเดือนหรือรายภาค เพื่อให้คณะครูที่อยู่ห่างไกลตลาดหนังสือได้อ่าน

1.10) จัดให้มีการแนะนำให้อ่านนิตยสารหรือวารสารการศึกษาเป็นประจำ

1.11) จัดให้มีการประชุมพบปะกันเสมอ ๆ เพื่อปรึกษาหารือกัน และแสวงหาวิธีการแก้ไขเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างคณะครูกับศึกษานิเทศก์

1.12) แนะนำให้ครูเป็นสมาชิกของสมาคมที่ครูสนใจ เช่น สมาคมคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ และการศึกษา เป็นต้น

2) เทคนิคการนิเทศการศึกษาที่ใช้กับครูเป็นรายบุคคล ทำได้ดังนี้

2.1) ไปเยี่ยมเยียนและเข้าสังเกตการสอนของครูพอเหมาะพอควร

2.2) ทำการสัมภาษณ์ครูเป็นรายบุคคล เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดด้อย ตลอดจนความต้องการของครู อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนในที่สุด

2.3) แนะนำให้ครูใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนใช้วิธีสอนใหม่ ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ เหมาะกับสถานการณ์ และสามารถปฏิบัติได้

2.4) ทำการสอนให้ดูในห้องเรียน เพื่อแสดงให้ครูเห็นว่าในสภาพการเรียนที่ครูประสบอยู่ ศึกษานิเทศก์ก็สามารถใช้เทคนิคแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นเครื่องกระตุ้นสนับสนุนให้ครูได้คิดหาวิธีการแก้ไขการสอนของตนเอง

2.5) แนะนำให้ครูเข้าใจถึงการประเมินผลงานของตนได้ ด้วยวิธีย้อนกลับจากนักเรียน จะเป็นช่วงในขณะที่กำลังสอน หรือภายหลังจากการสอนแล้ว ผลการสอนจะปรากฏที่ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ศึกษานิเทศก์ต้องช่วยจัดหาวิธีการและแบบฟอร์มในการประเมินผลตนเองให้แก่ครู

2. การติดตามผลการใช้หลักสูตร

ได้มีผู้กล่าวถึงสาระสำคัญของการติดตามผลการใช้หลักสูตรไว้ ดังนี้

ธงชัย สุววัฒน์เมฆินทร์ (2532 : 7) กล่าวสรุปไว้ว่า การติดตามผลเป็นระยะ ๆ เป็นการป้องกันความผิดพลาดและความล้มเหลวของหลักสูตรได้มาก โดยเฉพาะการติดตามผลการจัดการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2526 : 189-197) ได้เสนอแนะให้โรงเรียนต่าง ๆ ถือปฏิบัติเพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผล สรุปได้ดังนี้

1) การติดตามและตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ

1.1) เอกสารหลักสูตร โรงเรียนจะต้องจัดเพิ่มเอกสารหลักสูตรให้กับครู ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา เอกสารที่ควรจัดให้ก็คือ หลักสูตร คู่มือหลักสูตร แผนการสอน โครงการสอน บันทึกการสอน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร การตรวจสอบเพื่อให้งานการสอนดำเนินไปตามแผนต้องทำเป็นระยะ ๆ เพื่อค้นหา อุปสรรค และความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตร เช่น มีการประชุมปรับปรุงแผนการสอน

1.2) แบบบันทึกการประเมินผลการเรียนของรายวิชาเพื่อง่ายต่อการตรวจสอบ และช่วยเหลือแก้ไขการเรียนของนักเรียน

1.3) แบบแสดงสถิติการมาปฏิบัติงาน การติดตามผลในการปฏิบัติงานของครู โดยวิเคราะห์จากสถิติต่าง ๆ เช่น ใบลงเวลา จะสามารถควบคุมได้ว่าในแต่ละเดือนหรือแต่ละวัน ครูขาดกี่คน ลากี่คน สายกี่คาบ เป็นต้น

1.4) แผนปฏิบัติการสอน ในการสอนตามหลักสูตร ครูจะต้องเปลี่ยนแนวความคิดว่า เนื้อหารายวิชามีความสำคัญน้อยกว่าจุดประสงค์ เนื้อหา รายวิชา เป็นเพียงเครื่องช่วยให้ นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ การตรวจสอบแผนปฏิบัติการสอนจะรู้ได้ว่าในคาบเรียนหนึ่ง ๆ นั้น นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง และเป็นไปตามจุดประสงค์ของรายวิชานั้นหรือไม่

2) การติดตามผลการปฏิบัติงานประจำเดือนและประจำปี การวางแผนปฏิบัติงานตลอดปี เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนจะต้องมีปฏิทินประจำปี ซึ่งได้กำหนดกิจกรรมและงานที่จะต้องปฏิบัติโดยสังเขป ให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยจัดทำเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน และรายภาค เพื่อสะดวกในการติดตามผลการปฏิบัติงานประจำเดือน และตลอดปีการศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร สถานศึกษา ในการคอยช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจง หรืออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร

โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปฏิบัติ ตามหลักสูตรของกรมวิชาการ กรมวิชาการ ในฐานะที่รับผิดชอบการจัดทำหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ได้ประสานงานกับกรมและหน่วยงานเจ้าสังกัดโรงเรียนให้คัดเลือกโรงเรียน จำนวนหนึ่งเพื่อเข้าร่วมโครงการ กรมวิชาการ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาด กลาง และขนาดเล็ก และเป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 (กรมวิชาการ, 2533 : คำนำ) โดยให้สำนักงานศึกษาธิการเขตทุกเขตคัดเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษา และให้สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัดคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ของตน เพื่อเข้าร่วมเป็น โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร

โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรในระยะแรก มี 550 โรงเรียน เป็นระดับประถมศึกษา 377 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา 173 โรงเรียน ต่อมาได้มีหน่วยงานบางหน่วยเสนอ โรงเรียนเข้าร่วมโครงการอีก จนถึงปลายปี 2532 มีโรงเรียนในโครงการทั้งสิ้น 555 โรงเรียน เป็นโรงเรียนประถมศึกษา 378 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา 177 โรงเรียน โรงเรียนเหล่านี้ สังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง โดยให้ ทุกโรงเรียนที่อยู่ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ได้ใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง พร้อมกันทุกชั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา เป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินการวิจัยอย่างมาก ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมนำผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ มากสาวไว้ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยภายในประเทศ

วิเชียร เทียมเมือง (2520 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความคิดเห็นของครู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 พ.ศ. 2518) ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูส่วนมากเข้าใจจุดหมายของหลักสูตรคือพอสมควร และมีความเห็นว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรชัดเจนและเหมาะสมกับวัยผู้เรียน เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรพอสมควร สำหรับเนื้อหาวิชาภาษาไทย คณิตรี นาฏศิลป์ และงานเกษตร มีมาก และยากเกินไป ส่วนแผนการสอนชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาพอสมควร และมีส่วนช่วย ในการเตรียมการสอนค่อนข้างมาก แต่ต้องคิดแปลงเนื้อหาส่วนที่เป็นจริยศึกษา คณิตรี และ นาฏศิลป์ และเพิ่มเวลาเรียนเนื้อหาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ให้มากขึ้น

2) ครูที่มีวุฒิ ประสบการณ์ และภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ หลักสูตรประถมศึกษา 2521 แตกต่างกัน

3) ปัญหาที่ครูพบขณะทดลองใช้หลักสูตร ส่วนมากเป็นปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์ การสอน ครูขาดความรู้ความถนัดในการสอนเนื้อหาบางเรื่อง ผู้เรียนขาดเรียนบ่อย และไม่ พร้อมทางการเรียน ผู้ปกครองไม่เข้าใจหลักสูตร และไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผล การปฏิบัติที่บ้านของผู้เรียน

สมพงษ์ จิตระดับ (2521 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของ ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการใช้ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่า

1) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่พร้อมต่อการ ใช้ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพราะระดับมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียน ยังแตกต่างกันในเรื่องขนาดของโรงเรียน จำนวนบุคลากร นักเรียน และคุณภาพทางการศึกษา

2) ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็นต่อความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ และแหล่งบริการวิชาการ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร วัสดุหลักสูตร และกิจกรรม การเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็นบางส่วนต่อความพร้อม ในด้านสื่อการเรียน การวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นอีกบางส่วนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .05

วิไล ไบว์เสวีวงศ์ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีปัญหาการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มากเพียงด้านเดียว คือการใช้สื่อการเรียน ส่วนที่เหลืออีก 4 ด้าน คือ ปัญหาเกี่ยวกับครู ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล มีปัญหาลานกลาง

2) การเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 34 เรื่อง ใน 114 เรื่อง

บุญนิศย์ ไว้วุ้ตติก (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูประจำการ และนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล
- 2) ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความเข้าใจและปัญหาการใช้หลักสูตรการบริหารหลักสูตร
- 3) หัวข้อที่ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความเห็นว่ามีปัญหามากคือเรื่อง การได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ ทักษะในการสอนแบบรายงานการสอนเชิงหุ่น กระบอก การสอนโดยใช้หุ่นนิ้วมือ การเตรียมความพร้อมของเด็ก การใช้เครื่องรับวิทยุ เทป โทรทัศน์ การใช้รายการโทรทัศน์ การขาดแคลนงบประมาณและวัสดุสำหรับสร้างสื่อการสอน อาคารเรียน อาคารประกอบ การบริการนักเรียนและความจำกัดของเนื้อที่บริเวณโรงเรียน
- 4) ครูที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชอบที่สุด เป็นเพศหญิงวัยสาวและสวย นักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จักรหัสจรรยาบรรณ และได้ปฏิบัติจริงในวิชาที่เป็นปฏิบัติ

ศิริวรรณ คีโตบุญ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 2 ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีปัญหาในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในแต่ละด้านมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน
- 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ ค่อนข้างมาก แต่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความรู้ ความมั่นใจ ในรายละเอียดต่าง ๆ น้อย อันเนื่องมาจากไม่ได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือจากผู้บริหาร เท่าที่ควร
- 3) ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ทั้งผู้บริหาร โรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีปัญหา ครูไม่ครบชั้น ครูไม่ชอบสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ความไม่เข้าใจหลักสูตร และครูได้รับการอบรมไม่ถึง จึงทำให้มีความลำบากในการจัดครูเข้าสอน

4) สื่อการเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบปัญหาอันเนื่องมาจากความล่าช้า และไม่พอเพียงของสื่อการเรียน

5) กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบปัญหาความไม่เหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนกับท้องถิ่น สถานที่เรียนคับแคบ ไม่สะดวกต่อการจัดกิจกรรม แผนการสอนมีมากเกินไป

6) การวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในเรื่องนี้ค่อนข้างมาก แต่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเข้าใจและนำไปใช้ได้บ้างสมควรจะได้รับการอบรมในเรื่องนี้มากขึ้น

รัตน์ ยืนนาน (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2521 : 20) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเขตจังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนมากมีความเห็นว่าเนื้อหาต่าง ๆ ในหลักสูตรเหมาะสมดีแล้ว แต่ครูมีปัญหาเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากความไม่พร้อมทั้งกำลังครูและงบประมาณ แหล่งความรู้ไม่สามารถหาได้เพียงพอและตรงกับแผนการสอนที่วางไว้

อุษา ขำประยูร (2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูส่วนมากมีความเห็นว่าหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีความเหมาะสมแล้ว

2) ครูที่มีวุฒิและประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านจุดประสงค์ เนื้อหา การเรียนการสอน การประเมินผล และการบริหารหลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

3) ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเรียนการสอน ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างจากครูที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก

4) การจัดอันดับความสำคัญในด้านจุดประสงค์และเนื้อหา ครูเห็นความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับตัวนักเรียนและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ครูเห็นความสำคัญของการใช้ การปฏิบัติ และการสาธิต ด้านการประเมินผล ครูเห็นความสำคัญของการสังเกตพฤติกรรม และด้านบริหารบริการหลักสูตร ครูเห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนมากที่สุด

ศักดิ์สิทธิ์ บัณฑิตยสาร (2526 : 105) ได้ทำการวิจัยเรื่องตัวมั่งงี้ความแตกต่างในการปฏิบัติของครูตามแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายความแตกต่างในการปฏิบัติของครูตามแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มี 10 ตัวแปร เรียงตามลำดับความสำคัญและจัดกลุ่มได้ 4 กลุ่ม คือ

- 1) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่
 - 1.1) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร
 - 1.2) ความสามารถในการสอนของครู
- 2) ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน
 - 2.1) ความสัมพันธ์ของครูภายในโรงเรียน
 - 2.2) ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู
 - 2.3) การบริหาร โรงเรียน
- 3) ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร
 - 3.1) ความซับซ้อนของหลักสูตร
 - 3.2) การนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์
 - 3.3) ประสบการณ์การอบรมหลักสูตร
- 4) ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน-ผู้ปกครอง
 - 4.1) จำนวนนักเรียนที่ผ่านชั้นเด็กเล็ก
 - 4.2) การสนับสนุนของผู้ปกครองนักเรียน

สายสมร คีวีเศษ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มทักษะของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูผู้สอนกลุ่มทักษะ มีความเข้าใจเนื้อหา จุดประสงค์การเรียน การเตรียมการสอน การใช้สื่อการเรียน และสามารถนำเทคนิควิธีสอนและกิจกรรมที่เสนอไว้ในแผนการสอนและคู่มือครูไปใช้ได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนจัดบริหารเอกสารหลักสูตรให้ครูใช้อย่างเพียงพอ
- 2) ด้านการประเมินผล ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจและสามารถนำระเบียบการประเมินผลไปใช้ได้เหมาะสม
- 3) ด้านการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่งเสริมให้มีการนิเทศภายใน มีการติดตามผลการเรียนการสอน และตรวจเยี่ยมชั้นเรียนจากผู้บริหารอย่างทั่วถึง และได้รับความร่วมมือจากครูในโรงเรียนเป็นอย่างดี

สวัสดิ์ จิตต์จะนะ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการเรียน ในโรงเรียนผู้ปกครองใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้บริหารมีความเข้าใจในระเบียบการประเมินผลอยู่ในระดับค่อนข้างดี ส่วนครู มีความเข้าใจอยู่ในระดับพอใช้

2) ด้านความพร้อมของผู้ประเมินผล ครูมีความพร้อมและสามารถเลือกวิธี ประเมินผลได้เหมาะสมกับสิ่งที่ประเมิน

3) ด้านความร่วมมือในการประเมินผล มีการร่วมมือกันระหว่างครูที่สอนชั้น เดียวกัน ในการประเมินผลทุกอย่าง

4) ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างเครื่องมือวัดผล โรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ สร้างเครื่องมือวัดผลไว้ให้พร้อม และมีเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการประเมินผลไว้ให้ครูค้นคว้า อย่างพร้อมมูล

สมอง ยอดเสริม (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่อยู่ในเกณฑ์สูงกว่า ปานกลางในแต่ละด้าน มีดังนี้

1) ด้านบุคลากร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการสอนของครูให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความพร้อมของครูในการปรับวิธีสอน ความมั่นใจของครูในการสอน ครูไม่มีความสามารถ ในทักษะที่จำเป็น ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน การนำกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการสอนไปปฏิบัติ การนำแผนการสอนมาปรับให้ เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มประสบการณ์ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และการขาดงบประมาณค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และสื่อ บางอย่างไม่สามารถจัดทำเองได้

4) ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ การปฏิบัติตามระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

5) ด้านการนิเทศและติดตามผล ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นิตยา จรูญผลฐิติ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรกลุ่ม ทักษะภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนเพื่อการสอนด้วยวิธีให้ครูมีส่วนร่วมจัดทำกำหนดการสอน มีการจัดทำแผนการสอนย่อยหรือบันทึกการสอน โดยให้ครูจัดทำก่อนสอนหนึ่งสัปดาห์

2) ด้านการจัดปัจจัยและสถานที่ต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร โดยยึดวัตถุประสงค์และแนวทางเกี่ยวกับกลุ่มโรงเรียนเท่า ๆ กับจุดหมาย หลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

3) ด้านการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่เตรียมการสอนทุกครั้งที่จะสอน มีการชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้แก่นักเรียนก่อนดำเนินการสอนเป็นบางครั้ง

4) ปัญหาด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสถานที่ต่าง ๆ และการเรียนการสอนที่สำคัญคือ เวลาไม่เพียงพอ เอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ ห้องเรียนอยู่ใกล้สถานที่ที่มีเสียงรบกวนตลอดเวลา และขาดวิทยากรให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน

สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 171-177) ได้ตั้งคณะทำงานขึ้นศึกษาเอกสารงานวิจัย ส่งแบบสำรวจและสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และได้สรุปผลการศึกษาไว้ดังนี้

1) ปัญหาด้านการนำหลักสูตรไปใช้

1.1) ปัญหาที่เกิดจากหลักสูตรแม่บท

หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแม่บท มีความซับซ้อนยากต่อการที่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องจะเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาวิชามีความยาก และไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ยากแก่การปฏิบัติของครูและผู้บริหาร โรงเรียน

1.2) ปัญหาที่เกิดจากเอกสารประกอบหลักสูตร

การจัดส่งเอกสารประกอบหลักสูตรถึงโรงเรียนล่าช้า ไม่ทันเปิดภาคการศึกษา จำนวนที่จัดส่งไม่เพียงพอกับการใช้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีน้อยเล่ม และแต่ละเล่มแจกเป็นจำนวนน้อย ไม่พอเพียง เนื้อหาและกิจกรรมในแผนการสอนและคู่มือครูไม่ชัดเจน และซับซ้อนยากต่อการปฏิบัติจริง

1.3) ปัญหาที่เกิดจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

1.3.1) ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร ไม่ได้ทำหน้าที่บริการการใช้หลักสูตรแก่ครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัด

และการประเมินผลระหว่างเรียนอย่างเหมาะสม ไม่ส่งเสริมการพิจารณาความดีความชอบพิเศษแก่ครูที่จัดการเรียนการสอนได้ดี

1.3.2) ครูผู้สอน ครูผู้สอนขาดความพร้อมต่อการใช้หลักสูตร ส่วนหนึ่งไม่เข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบกับครูไม่เน้นการสอนบางกลุ่ม ประสิทธิภาพ จึงไม่สามารถดัดแปลงหรือยืดหยุ่นกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

1.3.3) นักเรียน นักเรียนในชนบทและถิ่นทุรกันดารมีปัญหาการขาดสารอาหาร ขาดโอกาสที่จะได้รับการเตรียมความพร้อมในชั้นก่อนประถมศึกษา และมีปัญหาทางด้านค่านิยมที่ไม่ดีต่อการเรียน ตลอดจนการใช้ภาษาถิ่น เป็นผลทำให้การใช้หลักสูตรประสบปัญหา

1.3.4) ผู้ปกครอง ผู้ปกครองไม่เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตร ยังยึดติดกับการเรียนการสอนตามวิธีที่เคยเรียนมา จึงไม่ส่งเสริมการฝึกทักษะ และลักษณะนิสัยแก่เด็ก ประกอบกับการอบรมเลี้ยงดูไม่เป็นลักษณะประชาธิปไตย ดังนั้นนักเรียนบางส่วนจึงไม่ได้รับการฝึกกระบวนการหม่พวก และขาดความคิดสร้างสรรค์

2) ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมครูของครู

2.1) ปัญหาที่เกี่ยวกับการศึกษาหลักสูตรแม่บทและเอกสารหลักสูตร พบว่าครูไม่ได้เริ่มต้นศึกษาที่หลักสูตรแม่บทก่อน เพราะทำความเข้าใจได้ยาก จึงไปศึกษาที่แผนการสอนและคู่มือครู เมื่อไม่เข้าใจบางตอนก็ไม่สามารถขอคำแนะนำจากผู้อื่นได้

2.2) ปัญหาที่เกี่ยวกับการเตรียมการสอนของครู พบว่าครูมีภารกิจด้านอื่นมากมาย จึงไม่สามารถเตรียมการสอนได้ครบทุกครั้งที่ทำการสอน

2.3) ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน พบว่าครูยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังคงยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง การให้นักเรียนทำกิจกรรมนั้น นักเรียนขาดการฝึกฝนเรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในการเรียน

3) ปัญหาด้านการนิเทศและติดตามผล

3.1)ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถนิเทศติดตามผลการเรียนการสอนได้ทั่วถึงครบถ้วนและสม่ำเสมอ

3.2) วิธีการนิเทศติดตามผลยังไม่สามารถจัดได้หลายวิธี

4) ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4.1) ครูยังขาดการเสริมแรงนักเรียนที่ถูกต้อง

4.2) ครูยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักเรียน เช่น กิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่ม การค้นคว้า อภิปราย และการฝึกปฏิบัติจริง เป็นต้น

4.3) จำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีมาก ไม่สามารถแบ่งกลุ่มนักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

5) ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน

5.1) ครูเห็นว่าการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนทำให้ยุ่งยาก เสียเวลาสอนเนื้อหาไม่ทัน

5.2) งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุสิ้นเปลือง เพื่อจัดทำสื่อการเรียนการสอนไม่พอเพียง

5.3) โรงเรียนขาดสถานที่จัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอน ถึงมีสถานที่ก็ขาดผู้ดูแลควบคุมสื่อการเรียนการสอน

5.4) ครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอน

6) ปัญหาที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน

6.1) ด้านเจตคติของครูต่อระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน พบว่าครูเกิดเจตคติไม่ดีต่อวิธีการวัดและประเมินผล เพราะยุ่งยากเสียเวลามากในการดำเนินการ

6.2) ด้านความรู้ความเข้าใจของครูต่อการวัดและประเมินผลการเรียน พบว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจลักษณะการวัดและประเมินผล จึงไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องครบถ้วน ขาดการสนับสนุนบริการจัดทำเครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ บางจุดประสงค์จึงให้นักเรียนผ่านไปโดยไม่มีประเมิน

6.3) วิธีการวัดประเมินผลการเรียน พบว่าครูไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลด้านลักษณะนิสัยของนักเรียน จึงให้ข้อทดสอบเพื่อวัดความรู้ของนักเรียนประการเดียว

6.4) การบริการเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประเมินผลการเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจ วิธีการวัดและประเมินผลจึงไม่สามารถให้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมแบบวัดและประเมินผลให้ครู

วาสนา ฉ นคร (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยการประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนงาน โครงการของโรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของครูเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตรและสื่อ มีการจัดทำบันทึกการสอนโดยครูผู้สอน ส่วนปัญหาที่พบได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุนเอกสารหลักสูตรและสื่อ ไม่เพียงพอกับความต้องการ ครูขาดความรู้และทักษะในการสร้างสื่อ

2) ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการเตรียมการก่อนจัดครูเข้าสอน โดยการสำรวจความสมัครใจของครู มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการใช้หลักสูตรตามลักษณะแผนงาน โครงการและกิจกรรม มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อผลิตเอกสารและสื่อ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น วิธีการนิเทศที่ใช้คือ การเยี่ยมชั้นเรียน มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยพิจารณาจากความพร้อมของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร โดยการเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ส่วนปัญหาที่พบคือ ครูไม่มีเวลาเตรียมตัว เนื่องจากมีงานอื่นต้องรับผิดชอบมาก ไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ ขาดอย่างค่อเนื่อง และประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนการสอน โดยการประชุมครู พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยการนิเทศภายในและการสอนซ่อมเสริม สิ่งที่ใช้พิจารณาเลือกเทคนิคและวิธีสอนคือ จุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนนำผลของการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน และการจัดสอนซ่อมเสริม ส่วนปัญหาที่พบคือ ครูต้องสอนวิชาที่ตนไม่ถนัด ครูขาดแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน ครูไม่มีเวลาพอสำหรับการสร้างเครื่องมือวัดจุดประสงค์ และครูขาดความชำนาญในการวัดผล การปฏิบัติ

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และความต้องการด้านการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง ระดับปานกลาง ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

2) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เห็นว่า สารสำคัญที่ได้เปลี่ยนแปลงไปในองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง ทั้งโดยส่วนรวมและรายด้าน มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ยกเว้นการปรับปรุงองค์ประกอบในด้านโครงสร้างของหลักสูตรเพียงด้านเดียวเท่านั้น ที่ครูเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด และครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุงไม่แตกต่างกัน

3) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศเกี่ยวกับแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง จากผู้ที่มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาทุกระดับ ทั้งโดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ คือ เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอน การสร้างแบบทดสอบที่มีคุณภาพ เทคนิควิธีการนำทักษะกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการสอน สารที่เปลี่ยนแปลงไปของหลักสูตร และไม่ว่าจะเป็นครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ต่างมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศโดยส่วนรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ในปี พ.ศ. 2509 เชสเตอร์ (Chester, 1966 : 413) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการ โดยสอบถามผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศจำนวน 708 คน พบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการมีสมรรถภาพสูง เนื่องมาจากการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดอบรม สาธิตวิธีสอนเพื่อให้ครูคุ้นเคยกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ จัดอภิปรายปัญหาการปรับปรุงการสอน จัดโครงการให้ครูในโรงเรียนสับเปลี่ยนกันเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอน จัดวิทยากรมาช่วยในการประชุมปฏิบัติการและการประชุมเกี่ยวกับปัญหาการสอน ประเมินผลและติดตามผลการประชุมปฏิบัติการ การสาธิตการสอน การจัดประชุมนิเทศครูใหม่ ให้ครูมีเวลาสำหรับงานสอนมากขึ้น ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับวิชาครู เพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน ประชุมครูเพื่อประมวลผลการเยี่ยมห้องเรียน และจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ และค่าที่พักให้แก่ครูที่ไปอบรมทางวิชาการ

ในปีเดียวกันนี้ คลินตัน (Clinton, 1966 : 1683) ได้ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของครูใหม่ที่สำเร็จปริญญาตรี จำนวน 10 คน จากมหาวิทยาลัยเท็กซัส เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู พบว่า ปัญหาที่ครูใหม่ส่วนมากประสบอยู่คือ ปัญหาขาดการฝึกฝนด้านการใช้อุปกรณ์การสอน จากสถาบันฝึกหัดครู ขาดการช่วยเหลือและขาดแหล่งทรัพยากร ปัญหาเวลาเรียนกับการเตรียม

การสอน การวางแผนการสอน ขาดแรงจูงใจในการปรับปรุงวิชาชีพ ปัญหาการเลือกใช้วิธีสอน ส่วนมากครูชอบใช้วิธีบรรยาย และมีปัญหาไม่ได้รับการฝึกในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร เท่าที่ควร

ปี พ.ศ. 2515 แลงเจนบัค (Langenbach, 1972 : 35-38 อ้างถึงใน วิไล โปว์เสริงค์, 2522 : 39) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือทดสอบเจตคติของครูต่อการใช้และการวางแผน หลักสูตร โดยให้ครู 803 คน กับผู้บริหาร 274 คน ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร ได้คะแนนสูงกว่าพวกที่ไม่ได้มีส่วนร่วม ระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอนของครู มีอิทธิพลต่อคะแนนของการทดสอบด้วย นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ครูที่มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรจะมีเจตคติทางบวกต่อการใช้และการวางแผนหลักสูตรมากกว่าครูที่ไม่มีส่วนร่วมหรือมีประสบการณ์

ในปี พ.ศ. 2521 ยูเนสโก (UNESCO, 1978 : 66 อ้างถึงใน วิวัฒน์ สัมฤทธิ์รัชมาสัย, 2534 : 27) ได้สรุปถึงปัญหาการใช้หลักสูตรของประเทศในทวีปเอเชีย ซึ่งได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน บังกลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมครู เกี่ยวกับหลักสูตรขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ และศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

กล่าวโดยสรุป ในส่วนที่นำมาเสนอทั้งหมด ไม่ว่าจะจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นบุคลากรที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้หลักสูตรบรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ก็คือ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตร ตลอดจนการจัดการเรียนการสอน การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ การวัดผลและประเมินผล รวมทั้งการนิเทศและติดตามผล การใช้หลักสูตรของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ อันจะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลของการนำหลักสูตรไปใช้ทั้งสิ้น